

Monologai ir dialogai

Žitos STANKEVIČIENĖS muotr.

Labai labas

Tas „labai labas“ turi savo istoriją. Juk nauji žodžiai ar jų dariniai savaime iš dangaus neišskirina.

Pradžią, matyt, padarė Rapolas. Po karo, kai miestelio krautuvėje nebėliko prekių. Tada Rapolas prisiminė, kad miestelyje prieš karą buvo gal dešimt ar penkiolika krautuvų, o tose krautuvėse galėjai visko prisipirkti. Ir jis pasiėmė gaudamas pasakoją, kad miestelio krautuvininkai žydai buvo puikūs prekybininkai ir gerbė pirkėjus. „Užėjau pavasarį pas Judelį, suskambėjo atidaromų durų skambutis, o Judelis – strykt – ir jau už prekystalio. Ir džiaugsmingai sveikina, girdi, labai labas, pone Rapolai, kur buvai pradinę, gal kokios bėdos buvo užgulusios. Judelis pažinojo beveik visus valsčiaus ūkininkus, žinojo, kokių jiems prekių reikia. Taigi jis ir sako: žinau, pone Rapolai, kad tau reikia dviračio, tai dabar turiu labai gerą, imk jį ir vežkis namo, o jei dabar neturi pinigų, tai vėliau atiduosi. Esi geras žmogus, sako jis, nes tave kaimynai gerbia, tai ir man, Judeliui, priklauso tave mylėti ir gerbti.“

Po karo žydu jau nebuvo liks, iššaudė juos karo metais, užkaskė giliose duobėse paminkėse. „Nobėra Judelio, niekas nebesako „labai labas“, – liūdnei savo mintis dėstė Rapolas. – Miestelio krautuvėje stovi tikras lietuvis, akys liūdnos ir piktos, o už jo nugaros prekystaliuose tik *dambonkės* ir cigaretės. Štai ką padaro su gražiomis vėliavomis žyguojančios kariuomenės.“

Rapolas vienintelis kaime į pasveikinimą ėmė atsakinėti iš Judelio perimtu „labai labas“, bet kaimo žmonės greitai prie to priprato ir tikriausiai užmiršo, iš kur tas pasveikinimas atėjęs.

Kitą pasveikinimo „labai labas“ supratimą turėjo senas fotografas Izidorius Girčys. Kažkada iš kaimo nusprūdes į Kauną ir išmokęs fotografuoti, greitai pastebėjo, jog ir fotografijos paslaugų srityje verda arši konkurencija. Kur tik pasisukdavo Izidorius, jį pralenkdavo kiti. Su geresniais fotoaparatais, su platesnėmis pažintimis. „Labai labas, pone kaimietai su senu ir išgverusiu aparatu, – su pa juoka sveikindavo jie naująją fotografą. – Ar nežinau, kiek kainuoja naujas „Ceisas“?“ Apie garšią vokiečių optikos firmą Izidorius buvo girdėjęs, bet jos gaminiai kaimiečio nedomino. „Jei labai labas, tai labai labas, – supykko Izidorius ir ėmė mokyti fotografijos paslapčių taip uoliai, jog greitai pranoko tingius varžovus. Tada Girčio fotografijų panoros ir rimti Kauno laikraščiai bei žurnalai. Štai ką gali po „labai la-

bas“ paguldintas ryžtas ir atkaklumas.

Privatų firmų prekybininkai prieš dvidešimtį ir šiek tiek daugiau metų mūsų krašte taip kietai prispaudė savo pardavėjus būti paslaugius, kad žmogui, tik pravėrusiam parduotuvės duris, anie neduodavo net apsižvalgyti: „Laba diena. Gal jūs ko ieškote, gal reikia padėti?“ Daugelį tai erzindavo: „Net pasižiūrėti į prekystalius neleidžia. Kam man ta jų „laba diena“, jei man reikia prekės, kuri guli štai toje lentynoje? Jei ko nerasčiau, tai pats pasilabinčiau ir paprašyčiau paieškoti, ko man reikia.“ Ta „laba diena“ ir šiandien prie kasos pateikiama kaip kokio prekė. Vienodu tonu, tarsi bumbas sėdėtų koks aparatėlis, pavargusio žmogaus balsu, nes pro šalį slenka ir slenka dažniausiai iš nemažos eilės pirkėjų, slenka ir slenka, slenka ir slinks.

Smagus būdo alytiškis, su kuriuo kalbą pradėjome nuo žvejybos Kuršių mariose, o paskui nu-plaukėme į kitus vandenį, paaiškino: „Nėra pagarbos žodžiui!“

Žodžius, sakė jis, plukdomė kaip upę vandenį. Taškome ir laistome. Tykšt ir tykšt. Ką reiškia pri-saika, demokratija, humanizmas, laisvė, apie tai jau tingisi galvoti. Žmogžudys, vagis ir prievartau-tojas kalėjime sėdi švariomis ran-kelėmis, nieko nedirba ir protes-tuoja, kad nehumaniškai jį šeria ir laiko mažame kambarėlyje, kai jo sužalotas ir apvogtas senukas gyvena retai kūrenamoje pirkioje ir priverstas lankstyti nugarą savo darže, kad šiaip taip išgyventų ir padėtų pašerti kalėjime sėdinti banditą. Politikai, piktinosi jis, nė dienos neapsieina be žodžio „demokratija“, nes žino, kad iš to iš-plaukia visos jų privilegijos. Prie-saikas beria, liūdnei pasakojo jis, melagiai ir prisitaikėliai.

„Na, kada mūsų žmonės atsipeikės? Kada atsiliepsime: „Labai la-bas!“, ponai, lipkite iš medžio?“

Pasižiūrėjome į gatvėje skuban-čius žmones. Jie visi buvo susirū-pinę. Matyt, galvojo, ką čia pada-rius, kad kišenėje padaugėtų pi-nigų.

„Jeigu ką nors rašysi šita tema, – paprašė mano pašnekovas, – būk geras, nepaminėk mano pa-vardės. Na, žinai, neverta.“

Petras NARAŠKEVIČIUS
Rašytojas

Nuotraukų parodoje „Tiltas“ – dviejų tiltų susitikimas virš Nemuno

Rytoj 16 val. galerijoje „22 laipteliai“ atidaroma fotografijų paroda „Tiltas“, kurioje eksponuojamos 24 fotografijos, įamžinančios naujo pėsčiųjų ir dviratininkų tilto statybą. Jis kyla ant senojo geležinkelio tilto atramų, ir jau netrukus alytiškiai bei miesto svečiai galės ne tik prisiminti senojo tilto kaip inžinerijos paveldo istoriją, bet ir džiaugtis nauju originalios konstrukcijos statiniu. Abu kartu šie objektai puikiai gali tapti miesto traukos centru.

Saulė PINKEVIČIENĖ

Parodos „Tiltas“ autoriai Deividas Pinkevičius ir Leonas Žukauskas pristato tik mažytę asociacijos „Olita – Orany“ sukaup-to archyvo dalį. Likusioji viešai prieinama besidomintiems geležinkelio pavidu ir istorija. Dar 2006 metais sukurtoje interneto svetainėje www.olitaorany.puslapiai.lt publikuojama ir sistemina ma istorinė medžiaga (tekstai, fotografijos, brėžiniai, žemėlapiai ir kt.), susijusi su XIX amžiaus pa-baigos istoriniu geležinkeliu Alytus – Varėna, veikusiu iki 1927 metų. Medžiaga, publikuojama šioje istorinėje svetainės dalyje, galima skaityti ne tik lietuvių, bet ir rusų, anglų kalbomis.

Išsibėgę pėsčiųjų ir dviratinin-kų tilto statyboms, 2014 metų sausį interneto svetainė www.olitaorany.puslapiai.lt buvo atnaujinta. Dabar ją sudaro dvi dalys – se-noji istorinė ir naujoji, skirta pės-čiųjų ir dviratininkų tilto per Ne-muną ties Dainų slėniu statyboms. Joje pateikiama informacija apie statybos eigą, akcentuojant istorinius tyrimus, sąsajas su senuoju XIX amžiaus geležinkelio tiltu, eksponuojamos statybų aikštelėje rastų istorinių radinių nuotraukos. Fotoreportažai fiksuoja tai, ko ne-mato eilinio praeivio akis, – sve-tainės autoriai, lydimi statytojų, gali iš arti įamžinti statybos teri-torijoje vykstančius darbus.

Paroda „Tiltas“ – ne tik dar vie-na galimybė pažvelgti į kylan-tį naują tiltą pro fotoobjektą, bet ir priminimas, kad atiteityje su-kaupta vaizdo medžiaga taps fil-mu. Asociacijos „Olita – Orany“ projektą „Filmas „Tiltas“. Pirmieji statybos metai. Chronologinė vaiz-do seka“ iš dalies finansuoja Aly-taus miesto savivaldybė 2014 me-tų bendrosios kultūros ugdymo ir etnokultūros puoselėjimo progra-mos išdomis.

Paroda „Tiltas“ – ne tik dar viena galimybė pažvelgti į kylan-tį naują tiltą pro fotoobjektą, bet ir priminimas, kad atiteityje sukaupta vaizdo medžiaga taps filmu.

Deividas PINKEVIČIUS muotr.

„Nesiekiamo konkuruoti su žinių portalais, tačiau per mėnesį svetainėje www.olitaorany.puslapiai.lt apsilanko daugiau nei 1300 žmonių“, – sako parodos „Tiltas“ autoriai D. Pinkevičius ir L. Žukauskas.

– Kodėl kilo sumanymas dokumentuoti naujo pėsčiųjų ir dviračių tilto per Nemuną statybą?

– Dviračių tiltas statomas ant senojo geležinkelio tilto atramų, o šis tiltas buvo mūsų projekto ašis. Apie šią virtualią ašį ir sukursi visas Olita–Orany pasaulis – svetainė apie istorinį geležinkelį, dviratininkų ekskursijos jo sankasa į Varėną, su tuo susijusios parodos ir audiovizualiniai projektai. Dabar virtuali ašis tampa kūnu iš betono ir metalo. Šitą gimimą verta ir įdomu dokumentuoti. Tai tos pačios istorijos tąsa – naujausių dienų istorija.

– Filmą „Tiltas“ apie jo statybą žadama pristatyti 2016 metais, kai statinys bus baigtas, o šiuo metu dokumentuojama vaizdų seka. Kaip realiai tai vyks-ta?

– Viskas vyksta lėtai ir statiškai. Įdomesnius statybos momentus filmuojame, statybų aikštelės kasdienybę fotografuojame iš fiksuoto taško. Vėliau kiekviena foto-grafija taps vienu kadru, diena statybų aikštelėje sutrumpės iki sekundės judančio vaizdo, sujungsime kadrus į išsitiesinę vaizdo seką. Paskui sukursime ir įrašysime garso takelį, tada – videomontažas.

Iš jau nufotografuotų vaizdų sau pagaminę juodraštinį filmuką pastebėjome, kad vaizdas nuobodokas. Reikalingas dar vienas, o geriau du dokumentavimo rakursai. Taip filmas įgis daugiau erdvės, dinamiškumo ir kartu išliekamosios vertės.

– Ar jaučiate, kad alytiškiai domisi naujo tilto statyba? Ar gausiai lankoma svetainė www.olitaorany.puslapiai.lt?

– Dviračių ir pėsčiųjų takai įsiremia į tilto statybų aikštelę, taigi lankyti ir domėtis patogiu. Aikštelės patvoriais numinti takai, vadinasi, žmonės vaikšto, ieško geresnės pozicijos pamatyti, kaip vyksta statyba. Juolab ir tradicija čia lankyti žmonės gyva, senojo tilto griuvėsiai, jo tuneliai ir tarpukaryje, ir sovietmečiu, ir atkūrus nepriklausomybę traukė žmones. Traukia ir dabar. Tikrieji tilto fanai tilto statybas apžiūri kasdien! Mes ne tokie užsispyrę, tad užsukame porą kartų per savaitę.

Interneto svetainė taip pat lankoma, labiau domimasi naujojo tilto statybomis, nors ir istorinėje dalyje apsilankymų nemažėja. Mes nesiekiamo ir negalime konku-ruoti su žinių portalais, tačiau per mėnesį mūsų svetainėje apsilanko daugiau nei 1300 žmonių. Kas mėnesį prisideda dar maždaug 300 naujų lankytojų. Mūsų iniciatyva statybvietėje atsirado tentas, garsinantis interneto svetainę, kurioje galima rasti įdomios informacijos apie senąjį geležinkelio ir naują tiltą.

Dante Alighieri

DIEVIŠKOJI KOMEDIJA

Eimunto Nekrošiaus spektaklis

Lapkričio 8 d. 18 val.
Alytaus kultūros ir komunikacijos centre